

สวนสัตว์ค่ะ

บทที่ 5

การบูรณาการ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรไทยมาเป็นระยะเวลายาวนาน เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่สำคัญต้องมี “สติ ปัญญา และความเพียร” ซึ่งจะนำไปสู่ “ความสุข” ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับ
ขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมี พอกิน
พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดย
ใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตาม
หลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อม
พอสมควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อย
เสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่
สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...”

(๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗)

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy)

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคลและองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณ กับศักยภาพของตนและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่าง ๆ นำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้

(คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง 2549 : 8)

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy)

ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน กำหนด
ความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพและที่สำคัญ
ไม่หลงใหลใน วัตถุนิยมมีอิสรภาพ เสรีภาพไม่พัวพันการอยู่กับสิ่ง
ใด หันมายึดทางสายกลางในการดำรงชีวิต เศรษฐกิจพอเพียงจึง
เป็นพื้นฐานของความมั่นคงในการดำรงชีวิต ส่งผลให้สามารถใช้
หลักการ พึ่งตนเองได้

โดยยึดหลักสำคัญ 5 ประการ คือ

1. ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พักพิงของตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติ
โดยรวม เอื้ออาทร ประนีประนอม และเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

2. ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแกร่ง
เป็นอิสระ อยู่บนพื้นฐานของเมตตาธรรม

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างชาญฉลาด
พร้อมหาทางเพิ่มคุณค่าโดยยึดอยู่บนหลักของความยั่งยืน

4. ด้านเทคโนโลยี เลือกใช้เฉพาะสิ่งที่สอดคล้องกับ ความต้องการและ
สภาพแวดล้อม และการพัฒนาเทคโนโลยีของเราด้วย

5. ด้านเศรษฐกิจ ยึดหลักความพออยู่ พอกิน พอใช้ หลังจากนั้นคิดหารายได้เพิ่มใน ลักษณะ
ค่อยเป็นค่อยไป หลีกเลี่ยงการก่อหนี้และลดความเสี่ยง

หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

3 ห่วง 2 เงื่อนไข

กรอบแนวคิด

เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควร
จะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถ
นำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการ
เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อ
ความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

คุณลักษณะ

เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา
และเป็น การมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่
ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความ
มั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

คำนิยาม

ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ

1. ความพอประมาณ

หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป
โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภค
ที่อยู่ในระดับพอประมาณ

1. ความพอประมาณตนทางกาย - การบริโภคพอประมาณ ไม่ฟุ่มเฟือยใช้จ่ายเหมาะสมแก่ฐานะ รักษาสุขภาพให้ดีเสมอ ไม่ดูถูกเหยียดหยามผู้อื่นที่ด้อยกว่า
2. พอประมาณทางวาจา - รู้จักสิ่งที่ควรพูด และไม่ควรพูด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดส่อเสียด คิดก่อนพูด
3. พอประมาณทางใจ คือ คิดไตร่ตรองด้วยสติปัญญา ไม่นำสิ่งที่ปัญหาความคิดไม่สบายใจ คิดแต่ในสิ่งที่ประโยชน์
4. พอประมาณในด้านเทคโนโลยี ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำรงชีวิตและประกอบกิจกรรมต้องคำนึงถึงความเหมาะสม
5. พอประมาณในการลงทุนและผลิต ได้แก่ การพิจารณาลงทุนที่มีความเสี่ยงน้อย ไม่โลภไม่เน้นกำไรในระยะสั้น
6. พอประมาณในการประหยัดต้องรู้จักวางแผนในการใช้จ่าย ไม่ก่อหนี้สิน รู้จักเก็บออม
7. พอประมาณในการมีความสุข - สุขที่เกิดจากกิเลสทาง คือ โลภ โกรธ หลง และวัตถุกาม ไม่มัวเมาหลงใหลได้ปลื้มกับความสุขจนเกินไป
8. พอประมาณในการเสียสละเพื่อสังคม - มีธรรมประจำใจคือ พรหมวิหาร 4 อุทิศตนช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม

2. ความมีเหตุผล

หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

- การจะคิดจะทำอะไรต้องวิเคราะห์ให้ไตร่ตรองหาสาเหตุให้รอบคอบ คำนึงผลกระทบต่อตนเอง ชุมชนและสังคม อย่าใช้เพียงความเชื่อ ความถูกใจ หรือการฟังตามกันมาเป็นฐานของการกระทำ ยึดหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรมจรรยาและวัฒนธรรมที่ดีงาม

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้และไกล (มีทางหนีทีไล่/มีช่องทางหากเกิดเหตุไม่คาดฝัน

เงื่อนไข

การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น
ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

1. เงื่อนไขความรู้

ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างรอบ
ด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อ
ประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในชั้นปฏิบัติ

2. เจือนไขคุณธรรม

คุณธรรมที่จะเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่

การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดการศึกษา

เป้าหมายสำคัญ

คือ การทำให้เด็กรู้จักการพอเพียง ปลูกฝัง อบรม เพื่อให้เด็กมีความ
สมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมโดย สอดแทรก
แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของ
หลักสูตรสาระการเรียนรู้ต่างๆ

แนวทางในการพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

สถานศึกษาควรมีการพัฒนาการบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

1. สถานศึกษานำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามแนวทางหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมาพิจารณาปรับปรุงหรือเพิ่มเติม วิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในหลักสูตรสถานศึกษา
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม มาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุง เพิ่มเติม หรือจัดทำ สาระการเรียนรู้ หน่วยการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้

การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดการเรียนรู้

การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดการเรียนรู้

หมายถึง การจัดการเรียนรู้ของครูที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดกิจกรรมโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระในหลักสูตรตามมาตรฐานการเรียนรู้ และสอดคล้องกับความรู้พื้นฐานในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงได้แก่ การพึ่งตนเอง การประหยัด การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลักสำคัญ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง

(สุริพร เอี้ยวถาวร, 2550 : 11)

ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในชีวิตประจำวัน โดยมีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด วิเคราะห์ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหา ฯลฯ ที่เริ่มจากชีวิตประจำวัน และเชื่อมโยงสู่ครอบครัว ชุมชน สังคมประเทศชาติ และสังคมโลก

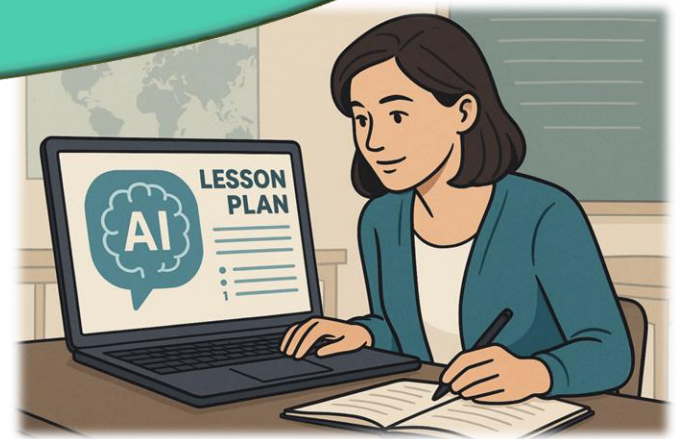

2. จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการทดลอง การปฏิบัติจริงทั้งในสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ทั้งในรูปของการจัดทำโครงการ โครงการงาน และอื่นๆทั้งการศึกษารายบุคคลและเป็นกลุ่ม ด้านการจัดการเรียนการสอน

3. สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในวิถีชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้
แบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. กำหนดหน่วยการเรียนรู้
2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมที่สามารถสอดแทรกแนวบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้
3. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้โดยรวมในส่วนที่เป็นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปด้วย
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เกี่ยวข้อง
5. กำหนดเครื่องมือ วิธีการวัด และเกณฑ์การประเมิน

****** การจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถ
ปรับใช้ได้ตามธรรมชาติของแต่ละวิชา ระดับชั้น และบริบทของสถานศึกษา
ให้คงหัวข้อสำคัญไว้ ได้แก่ **สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการ
เรียนรู้และการวัดประเมินผล**

